

“Kaspi” liseyində məşhur tarixçi alim İlber Ortaylı ilə görüş keçirildi

Tədbirdə türklərin tarixdəki yeri və rolunu öyrənmək baxımından tanınmış alimin kitablarının ciddi və güvənən mənbə olduğu vurğulandı

hərəkatının, istiqlal savaşının başlanmasında, Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin yaranmasında bu qəzet beyin rolunu oynadı. Qəzetin 1896-cı ildə Azərbaycanın milyoncusu, maarifpərvər şəxsiyyəti Zeynalabdin Tağıyev tərəfindən alınması və qəzetin redaktorluğunun Əlimərdan bəy Topçubaşova verilməsi bu qəzeti daha da inkişaf etdirdi. Ruslar buna icazə verdiklərinə görə çox peşman oldular, dedilər ki, bu gündən “Kaspi” qəzeti müsəlmanlaşdı. Həqiqətən də “Kaspi” qəzeti həmin dövrdən milliləşdi. İstəyirəm, həmin qəzetdə ça-

lışan böyük mütəfəkkirlərin adlarını çəkim: Əli bəy Hüseynzadə, Əhməd bəy Ağaoğlu, Əlimərdan bəy Topçubaşov, Həsən bəy Zərdabi bir müddət Topçubaşovu əvəz etdi. Beləliklə, böyük bir tarixi mücadilə verən Azərbaycan oğulları bu qəzeti 1919-cu ilə qədər dərc edə bildilər. Onu da deməyi özümə borc bilirəm ki, “Kaspi” tarixdə ilk qəzet idi ki, onun mətbəəsi 1918-ci ildə terrora məruz qalaraq dağıldı. Bu qəzet 1919-cu ildə fəaliyyətini dayandırdı. Ulu öndər Heydər Əliyevin xeyir-duası ilə 1999-cu ildən, təxminən 80 il sonra biz

leviziya və kino xadimləri, incəsənət adamları yetişən gəncliyin milli yaddaşını möhkəmləndirmək məqsədi ilə qonaq qismində iştirak ediblər. Bugünkü dərsin ustası İlber Ortaylıdır. Biz daim sizin kitablara müraciət edirik, axtardığımız sualların müəmmal cavablarını sizin kitablarınızda tapırıq. Türklərin tarixdə yeri və rolunu öyrənmək baxımından sizin kitablarınız bizə əsaslı bilgiler verir. Biz tarixi sizin kitablarınızı üzərindən öyrənirik, çünki onlar bizim üçün ən etibarlı, güvənən mənbədir”.

Sonra tədbir “Kaspi” liseyinin şagirdlərinin çıxışı ilə davam etdi. Şagirdlərin ifasında “Türkün tarix salnaməsi” səhnəciyi, “Azərbaycan-Türkiyə” rəqs nömrəsi ifa olundu. Şagirdlərin çıxışını izləyən İlber Ortaylı göz yaşlarını saxlaya bilmədi. Türklərin qədim tarixindən bəhs edən bu səhnəciklər onu kövrəldi. Çıxışı zamanı da bunu qeyd edən tarixçi şagirdlərin ifalarını çox bəyəndiyini qeyd etdi: “Dəvətə görə təşəkkür edirəm, bu gün şagirdlərin arasında olmaq çox xoşdur. Onların ifası da çox gözəl idi. Biz bir millət, iki dövlətlik. Mən şagirdlərə məsləhət görürəm ki, tarix mövzusunda diqqətli olsunlar. Kitablarda hər şey doğru yazılmır, bəzi kitablarda var ki, onlarda yalan, yanlış faktlar yazılıb. Tarixi dərinlik və həqiqətləri ilə öyrənmək, bilmək üçün köhnə kitablara baxın. Çünki yenilərdə uydurmalar, yalanlar var. Bəzi ölkələr tarixi saxtalaşdırmaq üçün doğruları yalan kimi qələmə verirlər. Azərbaycanlı tarixçi alimlərdən Ziya Bünyadovun kitablarını oxumağı tövsiyə edirəm”.

Daha sonra söz xalq şairi Sabir Rüstəmhanlıya verildi. Xalq şairi tarixçiyə yalnız Bakı ilə kifayətlənməməyi, bölgələrimizə də səfər etməyi təklif etdi: “Mən ikinci dəfədir “Kaspi” liseyinin tədbirində iştirak edirəm. İlk dəfə də çox maraqlı və yaddaqalan idi. Bugünkü görüş milli yaddaş baxımından son dərəcə önəmlidir. Çünki siz türk və dünya tarixinin əfsanəvi şəxsiyyəti ilə görüşürsünüz. Dünyada tarixçilər çoxdur, amma İlber Ortaylı doğrudan da əfsanəvi və nadir insandır. Həm kitabları, bilgisi, həm də şəxsiyyəti ilə örnək ola bilər. Mənə görə bu görüş çox faydalıdır. İlber bəy Azərbaycana gəldiyi gündən müxtəlif tədbirlərdə, yığıncaqlarda iştirak edir. Bu qədər işin arasında vaxt edib bu gün sizinlə görüşə gəlməsi son dərəcədə önəmlidir. Belə dünya şöhrətli şəxsiyyətlə görüşlərinin təşkil edilməsi gənclərin inkişafı baxımından olduqca vacibdir. Tarixi ədalətli, düzgün şəkildə yazan az tarixçi var. İndinin özündə belə “tarix necə yazılmalıdır, hansı konsepsiyaya əsasən yazılmalıdır” mövzularında mübahisələr gedir. Amma İlber Ortaylı bu məsələdə məktəb səviyyəsində olan bir tarixçi alimdir. İlber Ortaylıya sağlığı və ölkəmizə tez-tez gəlməyini arzulayıram. Onu da deyim ki, Azərbaycan təkə Bakıdan ibarət deyil. Çox istərdim ki, İlber bəy bizim dilbər guşələrimizdə olsun. Bölgələrimizdəki tarixlə yaxından tanış olub Azərbaycanın ruhunu daha yaxından hiss etsin. Əminəm ki, o zaman İlber bəy Azərbaycanı indikindən də çox sevecek”.

Tədbir şagirdlərin İlber Ortaylıya suallar ünvanlaması ilə davam etdi. Sonda isə tarixçiyə lisey adından mükafat və müxtəlif hədiyyələr təqdim olundu.

✍ Günel Azadə

yenidən bu qəzeti nəşr etməyə başladıq. Bir müddət sonra bu adda təhsil mərkəzi yaratdıq. Çünki “Kaspi”çilərin fəaliyyətinin kökündə maariflənmək, tarixə maarifçilik baxımından nəzər salmaq və millətin tarixi yaddaşını daim oyaq tutmaq dururdu. Ona görə də biz bu maarifçilik ideyasının yeni mərhələdən başlanması prosesini öz üzərimizə götürdük. Beləliklə də “Kaspi” Təhsil Mərkəzi kimi 13 ildir, 5 ilə yaxındır isə həm də lisey kimi fəaliyyət göstərir. Onu da qeyd edirəm ki, “Kaspi” liseyləri fəaliyyətə başlayan biz hər ay “Milli yaddaş dərsləri” adı ilə tədbirlər keçirməyə qərar verdik. Bu tədbirlərdə tarixçilər, ədəbiyyat, te-

Türk Qadınlar Birliyinin sədri Tenzile Rüstəmhanlı, müəllim-şagird kollektivi, media nümayəndələri iştirak edirdi. Tədbirdə ilk olaraq “Kaspi” Təhsil Şirkətinin təsisçisi Sona Vəliyeva çıxış etdi. Sona xanım İlber bəyin yaradıcılığının əhəmiyyətindən danışdı və əsərlərinin nəinki türk xalqları, həmçinin bütün dünya xalqları tərəfindən yüksək qiymətləndirildiyini və bundan sonra da qiymətləndiriləcəyini bildirdi: “Türk dünyasının qururu və fəxri olan İlber Ortaylı “Kaspi” liseyində şagirdlərimizin arasında görmək böyük şərəfdir. Dünya şöhrətli bir tarixçinin bu gün bizimlə olması tarixi andır. İnanıram ki, bu an şagirdlərimizin

yenisi əsərlər yazmağa, tarixin açılmayan qatlarını araşdırmağa özünüzdə güc tapacaqsınız. Biz sizin ölkəmizə gələcəyinizi bildiyimiz gündən bu görüşü arzulayırdıq”.

S.Vəliyeva çıxışında “Kaspi” liseyləri fəaliyyətə başlayan “Milli yaddaş dərsləri” adı ilə bu tipli tədbirlərin çox keçirildiyini dedi: “Görüşümüz tarixçi ilə olduğu üçün özümə borc bilirəm ki, liseylərimizə nə üçün “Kaspi” adının verilməsindən və onun tarixindən bəhs edim. XIX əsrin sonlarında, 1881-ci ildə “Kaspi” adında qəzet nəşr olundu. Bu qəzet 1919-cu ilə qədər fəaliyyət göstərdi. Milli şüurun oyanmasında, eləcə də milli mücadilə

